

УДК: 371.315:811

DOI: <http://doi.org/10.32589/2412-9283.42.2025.334964>

Борецька Г. Е.

hanna.boretska@knlu.edu.ua

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-7052-9191>

Київський національний лінгвістичний університет

Дата надходження 20.03.2025. Рекомендовано до друку 15.04.2025

НАВЧАЛЬНА ПЕДАГОГІЧНА ПРАКТИКА “ОСВІТНІ СТУДІЇ (МЕТОДИЧНИЙ АСПЕКТ)”: ЗМІСТ ТА СТРУКТУРА ПРОГРАМИ

Анотація. Представлено робочу програму навчальної педагогічної практики “Освітні студії (методичний аспект)” для здобувачів освіти першого (бакалаврського) рівня, що навчаються за спеціальністю А4 Середня освіта (спеціалізація Англійська / Німецька / Французька / Іспанська мова і література) для професійної підготовки вчителя іноземної мови та зарубіжної літератури. Пропонована робоча програма укладена відповідно до чинних документів і освітніх програм та покликана забезпечити вдосконалення якості практичної підготовки майбутніх учителів іноземної мови. Визначено мету і завдання навчальної педагогічної практики, окреслено знання, навички й уміння, якими мають оволодіти здобувачі вищої освіти після завершення курсу, представлено структуру практики, обов’язки практикантів та групових методистів, подано перелік звітної документації здобувачів освіти, визначено способи контролю та критерії оцінювання навчальної діяльності практикантів, включено списки рекомендованої літератури, ресурси тощо.

Ключові слова: навчальна педагогічна практика, робоча програма навчальної педагогічної практики, вчитель іноземної мови, результати навчання, критерії оцінювання.

Boretska H. E.

hanna.boretska@knlu.edu.ua

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-7052-9191>

Kyiv National Linguistic University

TEACHING PRACTICE “EDUCATIONAL STUDIES (METHODOLOGICAL ASPECT)”: CONTENT AND STRUCTURE OF THE SYLLABUS

Abstract. The paper presents the syllabus of the Teaching Practice “Educational Studies (Methodological Aspect)” for pre-service teachers majoring in Secondary Education (Specialization: English / German / French / Spanish Language and Literature). The syllabus aligns with current educational standards and regulatory frameworks and aims to enhance the quality of practical training for future foreign language teachers. It defines clear objectives and learning outcomes, specifying the knowledge, skills, and competencies that students are expected to develop. Structured into three progressive stages – introductory, core, and final – the syllabus assigns specific tasks at each phase. Pre-service teachers are equipped with analytical tools to evaluate lessons focused on phonetic, lexical, grammatical, and communicative competencies across the four language skills: reading, listening, speaking, and writing. The syllabus also delineates the roles and responsibilities of student teachers and supervisors, outlines required documentation, and details performance assessment procedures and criteria. To support its implementation, a curated list of academic and methodological resources is provided.

Keywords: teaching practice, teaching syllabus programme, foreign language teacher, learning outcomes, assessment criteria.

Навчальна педагогічна практика посідає важливе місце в системі практичної підготовки вчителя іноземної мови та виконує провідну роль у формуванні всебічно освічених фахівців, є органічним складником освітнього процесу, забезпечуючи поєднання теоретичної підготовки майбутніх учителів із їхньою практичною діяльністю в закладах загальної середньої освіти різних типів. Протягом практики продовжується оволодіння студентами професійно-методичними вміннями вчителя іноземної мови в умовах реального педагогічного процесу.

Відповідно до навчальних планів освітніх програм спеціальності А4 Середня освіта навчальна педагогічна практика “Освітні студії (методичний аспект)” проводиться на III курсі у II семестрі. Тривалість практики становить 3 тижні, загальний обсяг – 90 годин (5 кредитів ЄКТС). Навчальна педагогічна практика “Освітні студії (методичний аспект)” є обов’язковим компонентом освітніх програм спеціальності А4 Середня освіта (спеціалізація Англійська / Німецька / Французька / Іспанська мова і література), невід’ємним складником освітнього процесу і третім етапом наскрізної практичної педагогічної підготовки здобувачів вищої освіти разом з такими педагогічними практиками: I курс – навчальна практика “Вступ до фаху”, II курс – навчальна практика “Освітні студії (педагогічний аспект)”, IV курс – виробничі практики з першої та другої іноземних мов та зарубіжної літератури.

Метою навчальної педагогічної практики “Освітні студії (методичний аспект)” є ознайомлення та спостереження за освітнім процесом у ЗЗСО, спостереження за процесом формування іншомовної комунікативної компетентності, ознайомлення студентів із сучасними методами, формами та засобами навчання іноземної мови, формування в них на базі одержаних знань основ методичної теорії професійних умінь та навичок для розв’язання конкретних методичних завдань в умовах реального педагогічного процесу, виховання потреби систематично поновлювати свої знання та творчо їх застосовувати в практичній діяльності. У результаті проходження педагогічної практики в студентів має бути сформована база для подальшого формування конструктивних, організаторських, комунікативних й дослідницьких вмінь учителя іноземної мови, необхідних для забезпечення провідних аспектів педагогічної діяльності: навчальної й дослідницької роботи.

Здобувачі вищої освіти проходять навчальну педагогічну практику *без відриву від навчання*, паралельно з відвідуванням лекцій і практичних занять. В умовах воєнного часу та відсутності змоги відвідувати бази практики змістом практики є перегляд та аналіз відеоуроків іноземної мови на освітніх онлайн платформах, наприклад на платформі “Всеукраїнська школа онлайн”.

До завдань педагогічної практики входять формування інтегральної та фахових компетентностей і досягнення програмних результатів навчання, визначених освітніми програмами.

Очікувані результати навчання з навчальної педагогічної практики

Результат навчання (1. знати; 2. уміти; 3. комунікація; 4. автономність і відповідальність)		Форми (та / або методи і технології) навчання	Методи оцінювання та пороговий критерій оцінювання (за необхідності)
Код	Результат навчання		
1.	Знати		
1.1.	Знати і розуміти теоретичні засади планування та проведення уроків іноземної мови.	Семінарські заняття, консультації, індивідуальні завдання. Відвідування демонстраційних уроків / перегляд відеоуроків, їх обговорення. Методи: пояснювально-ілюстративні, моделювання проблемних ситуацій (case-study), інтерактивні.	Усна співбесіда. Аналіз відвіданих / переглянутих уроків.
1.2.	Знати і розуміти методику формування і контролю іншомовної фонетичної, лексичної, граматичної компетентностей і компетентностей у техніці читання та письма в учнів закладів загальної середньої освіти на різних етапах навчання.	Відвідування демонстраційних уроків / перегляд відеоуроків, їх обговорення, консультації, індивідуальні завдання. Методи: пояснювально-ілюстративні, моделювання проблемних ситуацій (case-study), інтерактивні, проєктні, інформаційно-комп'ютерні, навчання у співпраці (cooperative learning).	Усна співбесіда. Аналіз відвіданих / переглянутих уроків / фрагментів уроків. Демонстрація мультимедійної презентації за результатами виконання індивідуальних завдань.
1.3.	Знати і розуміти методику формування і контролю іншомовної комунікативної компетентності в рецептивних (аудіювання, читання) та продуктивних (говоріння, письмо) видах мовленнєвої діяльності в учнів закладів загальної середньої освіти на різних етапах навчання.	Відвідування демонстраційних уроків / перегляд відеоуроків, їх обговорення. Методи: пояснювально-ілюстративні, моделювання проблемних ситуацій (case-study), інтерактивні, проєктні, інформаційно-комп'ютерні, навчання у співпраці (cooperative learning).	Усна співбесіда. Аналіз відвіданих / переглянутих уроків / фрагментів уроків. Демонстрація мультимедійної презентації за результатами виконання індивідуальних завдань.
2.	Уміти		
2.1.	Уміти аналізувати фрагменти уроків іноземної мови з формування мовних компетентностей, а саме фонетичної, лексичної, граматичної, у техніці читання та письма в учнів закладів загальної середньої освіти на різних етапах навчання.	Семінарські заняття. Відвідування демонстраційних уроків з іноземної мови / перегляд відеоуроків. Методи: пояснювально-ілюстративні, моделювання проблемних ситуацій (case-study), моделювання професійних ситуацій (ділова гра), інтерактивні, проєктні, інформаційно-комп'ютерні, навчання у співпраці (cooperative learning).	Аналіз відвіданих / переглянутих уроків. Демонстрація мультимедійної презентації за результатами виконання індивідуальних завдань. Звіт студента.
2.2.	Уміти аналізувати фрагменти уроків іноземної мови із формування комунікативної компетентності в рецептивних (аудіювання, читання) та продуктивних (говоріння, письмо) видах мовленнєвої діяльності в учнів закладів загальної середньої освіти на різних етапах навчання.	Семінарські заняття. Відвідування демонстраційних уроків з іноземної мови / перегляд відеоуроків. Методи: пояснювально-ілюстративні, моделювання проблемних ситуацій (case-study), моделювання професійних ситуацій (ділова гра), інтерактивні, проєктні, інформаційно-комп'ютерні, навчання у співпраці (cooperative learning).	Аналіз відвіданих / переглянутих уроків. Демонстрація мультимедійної презентації за результатами виконання індивідуальних завдань. Звіт студента.

3.	Комунікація		
3.1.	Уміти спілкуватися з учнями, їх батьками, колегами, зарубіжними колегами іноземними мовами в усній та письмовій формах на професійні теми.	Самостійна робота. Методи: моделювання проблемних ситуацій (case-study), інтерактивні, проєктні, інформаційно-комп'ютерні, навчання у співпраці (cooperative learning).	Самостійна робота. Ділова гра “Професійні дебати”, усна свівбесіда.
4.	Автономність і відповідальність		
4.1.	Уміти планувати свою професійну самоосвіту, самовдосконалення й саморозвиток, нести персональну відповідальність за їх результати.	Самостійна робота. Методи: моделювання проблемних ситуацій (case-study), проєктні, інформаційно-комп'ютерні.	Самостійна робота. Ділова гра “Професійні дебати”, усна свівбесіда.

Структура навчальної педагогічної практики “Освітні студії (методичний аспект)”

Етапи діяльності студента-практиканта. Зміст етапів практики

З метою виконання завдань навчальної практики студент-практикант відвідує уроки в ЗЗСО / ознайомлюється з рекомендованими платформами, які містять відеоуроки іноземної мови, добирає 8 фрагментів уроків з формування таких компетентностей: фонетичної, лексичної, граматичної, у техніці читання та письма, у читанні, аудіюванні, говорінні, письмі. Студент-практикант узгоджує обрані фрагменти уроків іноземної мови із груповим методистом, переглядає обрані фрагменти та аналізує їх.

Навчальна та науково-дослідницька робота студентів-практикантів здійснюється в такі етапи: початковий, основний, завершальний.

На початковому етапі педагогічної практики студент-практикант:

1. Бере участь у настановних зборах і в організаційних заняттях з груповим методистом, ознайомлюється зі змістом навчальної педагогічної практики, вимогами до звітної документації та критеріями оцінювання діяльності студента.

2. Ознайомлюється з рекомендованими каналами / платформами, які містять відеоуроки іноземної мови, добирає 8 фрагментів уроків з формування таких компетентностей: фонетичної, лексичної, граматичної, у техніці читання та письма, у читанні, аудіюванні, говорінні, письмі.

3. Узгоджує обрані фрагменти уроків іноземної мови з груповим методистом, складає індивідуальний план роботи, подає його на підпис груповому методистові.

На основному етапі навчальної педагогічної практики студент-практикант:

1. Переглядає обрані 8 фрагментів уроків.

2. Здійснює письмовий аналіз переглянутих фрагментів у щоденнику студента-практиканта.

3. Бере участь у роботі методичного семінару і виступає із доповіддю – аналізом обраного фрагменту уроку. Доповідь має супроводжуватися презентацією.

На завершальному етапі педагогічної практики студент виконує таку роботу:

1. Готує звітні матеріали з педагогічної практики: індивідуальний план; щоденник студента-практиканта, що містить 8 аналізів фрагментів уроків іноземної мови; звіт студента-практиканта.

2. Здає звітну документацію груповому методисту для перевірки та оцінювання.

3. Бере участь у підсумкових заходах з педагогічної практики.

Права та обов'язки студента-практиканта:

Студент-практикант має право:

1. Вносити пропозиції щодо вдосконалення освітнього процесу, організації педагогічної практики.
2. Одержувати консультації керівників практики з усіх питань проведення педагогічної практики.

Студент-практикант зобов'язаний:

1. Брати участь у настановній конференції, а також нарадах з питань навчальної педагогічної практики.
2. Вчасно виконувати завдання педагогічної практики, передбачені програмою.
3. Звітувати про виконання програми педагогічної практики, подати груповому методисту необхідну документацію.

Обов'язки керівників педагогічної практики

На початковому етапі навчальної практики груповий методист від університету зобов'язаний:

- бути присутнім на настановній конференції, яка проводиться на початку навчальної педагогічної практики;
- у перший тиждень педагогічної практики груповий методист надає допомогу здобувачам освіти при складанні ними індивідуальних планів роботи.

Керівник педагогічної практики факультету аналізує стан початкового етапу педагогічної практики і за потреби вживає заходів щодо його поліпшення.

На основному етапі практики групові методисти навчають студентів-практикантів аналізувати фрагменти уроків іноземної мови; проводять консультації з усіх питань проходження навчальної педагогічної практики. Керівник педагогічної практики факультету проводить бесіди з груповими методистами про стан педагогічної практики, у разі потреби вживає заходів щодо її вдосконалення.

На завершальному етапі педагогічної практики групові методисти виконують такі обов'язки:

- беруть участь в організації та проведенні зборів за підсумками педагогічної практики;
- за потреби проводять консультації з питань підготовки звітної документації студентів-практикантів;
- проводять підсумкове практичне заняття, на якому студенти звітують про результати практики.

На етапі організаційної роботи після закінчення педагогічної практики групові методисти перевіряють документацію, яку подали студенти, та виставляють оцінку за педагогічну практику;

- груповий методист складає звіт про результати педагогічної практики академічної групи за затвердженою схемою та подає його разом з документацією студентів керівникові педагогічної практики факультету;
- керівник педагогічної практики факультету вивчає та аналізує звіти групових керівників і документацію студентів, складає звіт про результати педагогічної практики.

На всіх етапах практики груповий методист інформує деканат про відсутність студента з поважної або іншої причини та про невиконання студентом програми практики.

Перелік документації студента-практиканта

У перший тиждень практики студенти-практиканти складають і затверджують індивідуальний план, у якому відображається діяльність практиканта протягом усього періоду практики. У міру виконання пунктів, запланованих в індивідуальному плані, студент ставить позначку про виконання.

З першого дня практики студент веде щоденник практиканта, у якому записує результати спостережень, отриманих протягом перегляду фрагментів відеороликів іноземної мови.

Звітна документація студента-практиканта

Після закінчення практики студенти готують і подають груповому методисту такі звітні матеріали з педагогічної практики:

- індивідуальний план;
- щоденник студента-практиканта, який містить письмовий аналіз 8 фрагментів уроків з формування таких компетентностей: фонетичної, лексичної, граматичної, у техніці читання та письма, у читанні, аудіюванні, говорінні, письмі;
- звіт студента-практиканта.

Контроль результатів діяльності студентів-практикантів

Форми та критерії оцінювання студентів

У ході навчальної практики здійснюється поточний контроль діяльності студентів. Групові методисти надають консультації, заслуховують усні поточні звіти, перевіряють регулярність записів у щоденниках студентів.

За результатами педагогічної практики студентам виставляється “зараховано” або “не зараховано” та відповідна кількість балів у 100-бальній системі ЄКТС. При виставленні оцінки беруться до уваги:

- 1) виконання індивідуального плану студента-практиканта;
- 2) виконання завдань навчальної практики (враховується кількість, якість і повнота проаналізованих фрагментів уроків іноземної мови;
- 3) участь у методичних семінарах.

Згідно з Положенням про академічну доброчесність здобувачів вищої освіти Київського національного лінгвістичного університету навчальні завдання, визначені програмою педагогічної практики, звітні документи з педагогічної практики мають бути виконані самостійно; потрібно подавати покликання на джерела інформації в разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей; дотримуватися норм законодавства про авторське право і суміжні права; надавати достовірну інформацію про результати власної навчальної (наукової, творчої) діяльності, використані методи досліджень і джерела інформації. У разі виявлення факту порушення студентом академічної доброчесності безпосередньо під час проходження педагогічної практики і підсумкового контролю з педагогічної практики науково-педагогічний працівник (груповий методист) припиняє проходження здобувачем освіти контролю, йому / їй повідомляється про встановлення факту порушення академічної доброчесності. Науково-педагогічний працівник згідно зі встановленими цією програмою критеріями оцінювання виставляє студентові, який порушив академічну доброчесність, 0 (нуль) балів (у 100-бальній шкалі) чи / і оцінку “незадовільно” за проходження педагогічної практики.

Критерії оцінювання результатів педагогічної практики

Зміст критеріїв оцінювання	Оцінка в балах
1. Індивідуальний план студента виконано <i>повністю</i> . 2. Студент переглянув <i>достатню</i> кількість (не менше 8 за весь період практики) фрагментів уроків іноземної мови, про що має <i>докладні</i> записи в щоденнику студента-практиканта. 3. Студент має <i>повні і якісні</i> письмові аналізи 8 фрагментів уроків іноземної мови. 4. Студент подав <i>якісно оформлену</i> звітну документацію у <i>повному обсязі і вчасно</i> .	90–100
1. Індивідуальний план студента виконано <i>повністю</i> . 2. Студент переглянув <i>достатню</i> кількість (не менше 8 за весь період практики) фрагментів уроків іноземної мови, про що має <i>докладні</i> записи в щоденнику студента-практиканта. 3. Студент має <i>якісні</i> письмові аналізи 8 фрагментів уроків іноземної мови, в аналізі окремих фрагментів <i>бракує інформації</i> або допущено <i>незначні неточності</i> . 4. Студент подав <i>якісно оформлену</i> звітну документацію в <i>повному обсязі і вчасно</i> .	82–89
1. Індивідуальний план студента виконано <i>не повністю</i> , але не менше, ніж на 75 %. 2. Студент переглянув <i>достатню або меншу</i> кількість фрагментів уроків іноземної мови, про що має записи в щоденнику студента-практиканта. 3. Студент має письмові аналізи фрагментів уроків іноземної мови <i>задовільної</i> якості, в аналізі окремих фрагментів <i>бракує інформації</i> або <i>допущено неточності</i> . 4. Студент подав <i>якісно оформлену</i> звітну документацію в <i>повному обсязі і вчасно</i> або <i>із запізненням</i> .	75–81
1. Індивідуальний план студента виконано <i>неповністю</i> , але не менше, ніж на 50 %. 2. Студент переглянув <i>достатню або меншу</i> кількість фрагментів уроків іноземної мови, про що має <i>недостатньо повні і якісні</i> записи в щоденнику студента-практиканта. 3. Студент має письмові аналізи фрагментів уроків іноземної мови <i>задовільної</i> та <i>низької</i> якості, в аналізі більшості фрагментів <i>бракує інформації</i> або <i>припущені неточності</i> . 4. Студент подав звітну документацію в <i>повному обсязі і вчасно</i> або <i>із запізненням</i> .	66–74
1. Індивідуальний план студента виконано <i>неповністю</i> , але не менше, ніж на 50 %. 2. Студент переглянув <i>достатню або меншу</i> кількість фрагментів уроків іноземної мови, про що має <i>недостатньо повні і якісні</i> записи в щоденнику студента-практиканта. 3. Студент має письмові аналізи фрагментів уроків іноземної мови <i>задовільної</i> та <i>низької</i> якості, в аналізі більшості фрагментів <i>бракує інформації</i> або <i>припущені неточності</i> . 4. Студент подав звітну документацію <i>низької або задовільної якості</i> в <i>повному обсязі і вчасно</i> або <i>із запізненням</i> .	60–65
1. Індивідуальний план студента з педагогічної практики без поважних причин виконано <i>менше ніж на 50 %</i> . 2. Студент переглянув <i>недостатню</i> кількість фрагментів уроків іноземної мови; має записи <i>низької якості</i> в щоденнику студента-практиканта. 3. Студент має письмові аналізи фрагментів уроків іноземної мови <i>задовільної</i> та <i>низької</i> якості, в аналізі більшості фрагментів <i>бракує інформації</i> або <i>допущено неточності</i> . 4. Студент подав звітну документацію <i>низької якості</i> та <i>не в повному обсязі вчасно</i> або <i>із запізненням</i> .	1–59
1. Студент <i>не виконав</i> індивідуального плану. 2. Звітна документація <i>відсутня</i> .	0

Результати досягнень студентів під час педагогічної практики визначаються “зараховано” або “не зараховано” та відповідною кількістю балів за шкалою ЄКТС.

Шкала відповідності оцінок

Сума балів за всі види діяльності під час педпрактики	Оцінка ЄКТС	Оцінка за національною шкалою
90–100	A	Зараховано
82–89	B	
75–81	C	
66–74	D	
60–65	E	
1–59	F	Не зараховано
0	FX	

Підбиття підсумків практики

Після закінчення педагогічної практики групові методисти виставляють оцінки, оголошують результати оцінювання студентам, заповнюють відомості та залікові книжки і подають звіти факультетському керівнику практики.

Кафедра педагогіки та методики навчання іноземних мов:

- 1) забезпечує отримання і збереження звітної документації студентів-практикантів та групових методистів як складника портфолію освітніх програм;
- 2) організовує опитування студентів-практикантів, органів студентського самоврядування, керівників практики, роботодавців;
- 3) регулярно проводить опитування випускників освітньої програми щодо ефективності організації практики, шляхів підвищення її ефективності;
- 4) готує звіти, необхідні аналітичні матеріали;
- 5) використовує результати опитування для удосконалення програм практики, її організації і проведення, навчально-методичного та інформаційного забезпечення практики.

**Завдання для проведення аналізу фрагментів уроку іноземної мови
із формування фонетичної, лексичної, граматичної компетентностей,
компетентностей у техніці читання та техніці письма, компетентностей
в читанні, аудіюванні, говорінні, письмі**

1. Простежте за процесом формування **фонетичної компетентності (ФК)**. Визначте етап формування ФК (ознайомлення / автоматизація).

А) При спостереженні за етапом *ознайомлення* з новим матеріалом (звуки, інтонація) зафіксуйте способи подачі нового матеріалу. Визначте, формування рецептивної чи репродуктивної навички є метою фрагменту уроку, чи відповідають обрані вчителем матеріали і вправи меті? Зверніть увагу на те, як учитель проводить етап ознайомлення з новими фонетичними явищами, на якому матеріалі (вірш, пісня, скороговка тощо), оцініть доцільність використання цього матеріалу. Визначте, які способи пояснення артикуляції / інтонаційного оформлення мовлення використовує вчитель, оцініть їх відповідність віковим особливостям учнів. Зверніть увагу на те, чи враховані всі можливі труднощі засвоєння нового фонетичного матеріалу. Зафіксуйте, як учитель контролює розуміння артикуляції / інтонаційного оформлення мовлення та оцініть ефективність використаних прийомів. Зверніть увагу на те, як учитель забезпечує активність усіх учнів. Запишіть вправи, які використовує вчитель, визначте їхній тип, вид та оцініть їхню ефективність і достатність.

Б) Простежте за етапом *автоматизації* дій учнів з новим фонетичним матеріалом на уроці. Зверніть увагу на те, чи створив учитель необхідну мотивацію для вживання мовного матеріалу. Запишіть вправи, які використовував учитель для формування відповідних навичок. Визначте їх тип, вид. Оцініть адекватність використаних вправ, їх послідовність, відповідність завданням певного етапу формування навичок, достатність. Визначте ефективність використаних вправ. Зверніть увагу на труднощі, з якими зіткнулися учні в процесі засвоєння мовного матеріалу. Які шляхи подолання цих труднощів ви змогли б запропонувати? Зазначте засоби навчання, які використовує учитель. Які способи контролю використовує вчитель? Зафіксуйте форми взаємодії вчителя та учнів під час виконання вправ, оцініть їх ефективність.

В) Простежте за проведенням **фонетичної зарядки на уроці**. Визначте її мету, прийоми досягнення та оцініть їх відповідність. Зверніть увагу на те, чи використовувався аудіозапис, оцініть доцільність його використання. Охарактеризуйте зв'язок фонетичної зарядки з наступними етапами уроку. Оцініть готовність учителя до проведення фонетичної зарядки (дотримання правильності вимови, знання напам'ять віршів, римовок, скороговок, прислів'їв, які є матеріалом для фонетичної зарядки, їх правильне синтагматичне членування, інтонування).

2. Простежте за процесом формування **лексичної компетентності (ЛК)**. Визначте етап формування ЛК (ознайомлення / автоматизація).

А) При спостереженні за етапом *ознайомлення* з новими **лексичними одиницями (ЛО)** зафіксуйте способи їх подачі. Визначте, до якого словника належать нові ЛО. Зверніть увагу на те, як учитель проводить ознайомлення з ЛО, чи врахована належність до певного словника. Визначте, які способи семантизації використовує вчитель, оцініть їх відповідність природі ЛО та віковим особливостям учнів. Зверніть увагу на те, чи враховані всі можливі труднощі засвоєння нових ЛО. Зафіксуйте, як учитель контролює розуміння нових ЛО та оцініть ефективність використаних прийомів. Зверніть увагу на те, як учитель забезпечує активність усіх учнів. Запишіть

вправи, які використовує вчитель для тренування учнів у вживанні / розумінні нових ЛО. Визначте їхній тип, вид та оцініть їхню ефективність і достатність.

Б) Простежте за етапом *автоматизації* дій учнів з новими ЛО на уроці. Визначте, до якого мінімуму вони належать. Зверніть увагу на те, чи створив учитель необхідну мотивацію для вживання мовного матеріалу. Запишіть вправи, які використовував учитель для формування відповідних навичок. Визначте їхній тип, вид. Оцініть адекватність використаних вправ, їхню послідовність, відповідність завданням певного етапу формування навичок, достатність. Визначте ефективність використаних вправ. Зверніть увагу на труднощі, з якими зіткнулися учні в процесі засвоєння мовного матеріалу. Які шляхи подолання цих труднощів ви могли б запропонувати? Зазначте засоби навчання, що використовує учитель. Які способи контролю використовує вчитель? Зафіксуйте форми взаємодії вчителя та учнів під час виконання вправ, оцініть їхню ефективність.

3. Простежте за процесом формування *граматичної компетентності (ГК)*. Визначте етап формування ГК (ознайомлення / автоматизація).

А) При спостереженні за етапом *ознайомлення* з новим *граматичним матеріалом* зафіксуйте способи його подачі, простежте за поясненням учителя, визначте, до якого мінімуму належить новий матеріал. Зверніть увагу на те, як учитель проводить ознайомлення з новим граматичним явищем, чи врахована його належність до певного граматичного мінімуму. Зафіксуйте, як учитель пояснює і контролює розуміння функції *граматичної структури*, оцініть ефективність прийомів контролю. Визначте, у якій формі було подано правило щодо формоутворення, оцініть доцільність такої форми. З'ясуйте, чи враховано всі труднощі засвоєння цього граматичного явища. Запишіть вправи, які використовує вчитель для засвоєння нового граматичного матеріалу. Визначте їхній тип, вид та оцініть їхню ефективність і достатність.

Б) Простежте за етапом *автоматизації* дій учнів з новим граматичним матеріалом. Визначте, до якого мінімуму належить нові граматичні явища. Зверніть увагу на те, чи створив учитель необхідну мотивацію для вживання мовного матеріалу. Запишіть вправи, які використовував учитель для формування відповідних навичок. Визначте їхній тип, вид. Оцініть адекватність використаних вправ, їхню послідовність, відповідність завданням певного етапу формування навичок, їхню достатність. Визначте ефективність використаних вправ. Зверніть увагу на труднощі, з якими зіткнулися учні в процесі засвоєння мовного матеріалу. Які шляхи подолання цих труднощів ви могли б запропонувати? Зазначте засоби навчання, що використовує учитель. Які способи контролю використовує вчитель? Зафіксуйте форми взаємодії вчителя та учнів під час виконання вправ, оцініть їхню ефективність.

4. Простежте за формуванням компетентності в *техніці читання*. Який метод навчання читання використовувався? Оцініть ефективність і доцільність застосування методу / методів з урахуванням вікових особливостей учнів. Запишіть вправи, які використовував учитель, оцініть їхню відповідність поставленій меті. Зверніть увагу на труднощі, з якими зіткнулися учні у процесі навчання техніки читання, що ви могли б запропонувати для їх подолання? Зафіксуйте, як учитель контролював правильність (швидкість) читання та які прийоми використовував для активізації всіх учнів. Оцініть ефективність цих прийомів.

5. Простежте за процесом формування компетентності в *техніці письма*. Визначте об'єкт навчання (графіка, орфографія). Запишіть вправи, які використовує вчитель, оцініть їхню адекватність об'єкту навчання і відповідній меті. Зверніть увагу на те, чи були враховані всі труднощі засвоєння матеріалу; що ви могли б запропонувати

для запобігання цим труднощам? Зафіксуйте, як учитель контролює письмову роботу учнів, оцініть ефективність використаних прийомів.

6. Простежте за процесом формування компетентності в *монологічному мовленні* на уроці. Визначте етап розвитку вмінь монологічного мовлення та його відповідність місцю уроку в ситуативно-тематичному циклі. Зверніть увагу на те, як учитель вмотивовує говоріння учнів, чи правильно створює навчально-мовленнєві ситуації. Запишіть, які вправи використовує вчитель, та оцініть їхню відповідність певному етапу розвитку вмінь монологічного мовлення. Зафіксуйте, які опертя використовує вчитель, оцініть їхню доцільність та ефективність. З'ясуйте, чи відповідають самостійні висловлювання учнів програмним вимогам. Зверніть увагу на те, як учитель привертає увагу всього класу до індивідуальних висловлювань учнів. Оцініть розв'язання освітніх, розвивальних, виховних завдань.

7. Простежте за процесом формування компетентності в *діалогічному мовленні* на уроці. Визначте етап розвитку вмінь діалогічного мовлення та його відповідність місцю уроку в тематичному циклі. Зверніть увагу на те, як учитель вмотивовує говоріння учнів чи правильно створює навчально-мовленнєві ситуації. Запишіть, які вправи використовує вчитель, та оцініть їх відповідність певному етапу розвитку вмінь діалогічного мовлення. Зафіксуйте, які допоміжні засоби навчання використовує вчитель, оцініть їх доцільність та ефективність. Встановіть, чи відповідає діалогічне мовлення учнів вимогам програми. З'ясуйте форми взаємодії вчителя та учнів і учнів між собою під час проведення вправ, оцініть їхню ефективність. Дайте оцінку розв'язанню освітніх, розвивальних і виховних завдань.

8. Простежте за процесом формування компетентності у *читанні* на уроці. Визначте, якого виду читання навчаються учні. Зверніть увагу на те, чи підготовлені учні до читання, які прийоми використовує для цього вчитель. Відмітьте, як вмотивовується читання учнів. Зафіксуйте, як організовується робота з текстом, чи відповідає вона виду читання, якого навчаються учні. Визначте способи контролю розуміння тексту, які використовував учитель, оцініть їх відповідність виду читання та ефективність. Оцініть розв'язання освітніх, розвивальних, виховних завдань.

9. Простежте за процесом формування компетентності в *аудіюванні* на уроці. Оцініть текст для аудіювання (побудований на знайомому мовному матеріалі, містить незнайомі лексичні одиниці, інформативна цінність, виховна спрямованість). Зазначте, як подавався аудіотекст учням (мовлення вчителя, аудіозапис, відеозапис). Зверніть увагу на те, чи підготовлені учні до аудіювання, які прийоми використовує для цього вчитель. Оцініть їх відповідність тексту. Зафіксуйте, як організовується прослуховування тексту. Зверніть увагу на те, чи вмотивовується діяльність учнів, чи одержують вони завдання на вилучення певної інформації. Запишіть, які способи контролю розуміння тексту використовує вчитель, оцініть їхню достатність та ефективність. Зазначте, які труднощі відчували учні в аудіюванні, визначте їх причини. Оцініть досягнення освітніх, розвивальних, виховних цілей.

10. Простежте за процесом формування компетентності в *письмі* на уроці. Визначте, якого жанру письма навчаються учні. Зверніть увагу на те, чи підготовлені учні до створення писемного висловлювання, які прийоми використовує для цього вчитель. Зазначте, як вмотивовується письмо учнів. Зафіксуйте, як організовується робота з навчання письма, чи відповідає вона жанру письма, якого навчаються учні. Зафіксуйте етапи навчання письма, які використовував учитель, оцініть їхню відповідність жанру письма та ефективність. Дайте оцінку розв'язанню освітніх, розвивальних, виховних завдань.

Рекомендована література

- Соловей, М. І., Ніколаєва, С. Ю., Кудіна, В. В., Демчук, В. С., Борецька, Г. Е., & Таранік-Ткачук, К. В. (2020). *Педагогічна практика студентів у закладах загальної середньої освіти (перший (бакалаврський) рівень вищої освіти): навчальний посібник*. Видавничий центр КНЛУ.
- Бігич, О. Б., Бориско, Н. Ф., Борецька, Г. Е. & інші. (2013). *Методика навчання іноземних мов і культур: теорія і практика: підручник для студ. класичних, педагогічних і лінгвістичних університетів*. (С. Ю. Ніколаєва, Ред.). Ленвіт.
- Бігич, О. Б. (2022). Зміст вибіркової дисципліни “Візуальні опори для навчання іноземних мов і культур”. *Вісник КНЛУ. Серія Педагогіка та психологія*, 36, 103–110. <https://doi.org/10.32589/2412-9283.36.2022.262046>
- Борецька, Г. Е. (2024). Педагогічна практика: результати опитування роботодавців та студентів у контексті професійної підготовки вчителя англійської мови. *Іноземні мови*, 1, 50–58.
- Майєр, Н. В., Устименко, О. М., & Борецька, Г. Е. (2020). *Практикум формування тестової компетентності майбутніх учителів іноземних мов і культур*. Ліра.
- Онопрієнко, О. В. (2021). *Нова українська школа: інноваційна система оцінювання результатів навчання учнів початкової школи : навч.-метод. посіб.* Ранок.
- Потапенко, І. (2023). *STEM-освіта в початковій школі: від навчальної моделі до реального уроку*. (О. Елькін, О., О. Масалітіна, Ред.). (К. Ремез, Упорядкув.). Електронне видання. ГО “EdCamp Ukraine”.
- Устименко, О. М. (2020). Порівняльний аналіз технологій традиційного та проєктного навчання іноземних мов і культур учнів закладів загальної середньої освіти. *Іноземні мови*, 2, 50–51.
- The Common European Framework of Reference for Languages: Learning, Teaching, Assessment : Companion Volume with New Descriptors. (2018). Education Department, Council of Europe.
- Pachler, Norbert, & Redondo, Ana (Editors). (2023). *A Practical Guide to Teaching Foreign Languages in the Secondary School* (Third Edition). Taylor & Francis.
- Frank, J. (2013). Raising Cultural Awareness in the English Language Classroom. *English Teaching Forum*, 4, 2–12.
- Mitchell, D. (2014) What really works in special education and inclusive education: Using evidence-based teaching strategies (2nd Ed.). Routledge.

Додаткова

Періодичні видання

Науково-методичний журнал “Іноземні мови”. <http://fl.knlu.edu.ua/>

Вісник Київського національного лінгвістичного університету. Серія Педагогіка та психологія <http://visnyk-pedagogy.knlu.edu.ua/>

Інтернет-ресурси

Всеукраїнська школа онлайн (вебплатформа для дистанційного та змішаного навчання учнів та методичної підтримки вчителів).

<https://www.youtube.com/@ukrainian-online-school/playlists>

Сайт Міністерства освіти і науки України. <https://mon.gov.ua/ua>

Сайт Британської Ради в Україні. <http://www.britishcouncil.org.ua>

Сайт Французького інституту в Україні. <http://institutfrancais-ukraine.com/>

Сайт Instituto Cervantes. <http://ave.cervantes.es/>

Сайт Council of Europe. <http://www.coe.int/>

Сайт Goethe-Institut в Україні. <http://www.goethe.de/ins/ua/kie/deindex.htm>

Сайт European Centre for Modern Languages of the Council of Europe (The ECML). <http://www.ecml.at/>